

Rapport

CORONA, INKOMEN & ECONOMIE

Juli 2021

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/181

Datum

juli 2021

Auteurs

Melle Conradie
Milan Driessen

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	4
2	Nederlandse economie	5
2.1	Meerderheid Nederlanders content met economie	5
2.2	Ruim de helft verwacht economisch herstel	8
3	Verwachtingen eigen situatie	10
3.1	Driekwart verwacht stabiele financiële situatie	10
4	Verantwoording	12

1 Achtergrond

I&O Research voert periodiek onderzoek uit onder Nederlanders over de coronacrisis. In dit rapport komen de financiële gevolgen en de economische verwachting aan bod. De vragen over economie zijn tussen vrijdag 9 juli en maandag 12 juli 2021 door 1.120 Nederlanders beantwoord.

Tijdslijn

De uitkomsten van de juli-peiling worden vergeleken met januari en eerdere peilingen in 2020. In Tabel 1 staat welke belangrijke maatregelen wanneer golden. Rondom de juli-peiling liep het aantal besmettingen op, maar waren er minder restricties dan in januari. In januari was Nederland juist in lockdown na een zomer waarin veel maatregelen opgeheven waren.

Tabel 1 – de coronamaatregelen in Nederland in vogelvlucht.

Periode	Gebeurtenis
1 maart 2020	Eerste maatregelen. Onder andere advies om thuis te blijven bij luchtwegklachten.
23 maart 2020	Maatregelen worden uitgebreid. Nederland gaat in “intelligente lockdown”.
1 juni 2020	Versoepeling maatregelen. Horeca, film-, theater- en concertzalen en musea mogen open onder voorwaarden.
13 oktober 2020	Nederland gaat in gedeeltelijke lockdown. Evenementen worden deels verboden en horeca moet sluiten (afhalen blijft mogelijk).
15 december 2020	Lockdown wordt uitgebreid. Sporten wordt beperkt, publiek toegankelijke locaties worden gesloten en onderwijs vindt op afstand plaats.
23 januari 2021	Ingang avondklok.
28 april 2021	Einde avondklok + andere versoepelingen. Onder andere terrassen gaan weer beperkt open.
5 juni 2021	Verschillende maatregelen worden versoepeld. Rutte noemt dit het einde van de lockdown.
28 juni 2021	Discotheken en nachtclubs mogen voor het eerst sinds het begin van de crisis weer open. Evenementen zijn onder voorwaarden toegestaan vanaf begin juli. Voor bezoek is een test-, vaccinatie- of herstelbewijs noodzakelijk.
10 juli 2021	Vanwege een snel stijgend aantal besmettingen worden nieuwe maatregelen aangekondigd. Evenementen en nachtclubbezoek zijn tot 13 augustus niet mogelijk.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de waardering van Nederlanders voor de economie. Hoofdstuk 3 gaat in op de eigen financiële situatie. Het rapport sluit af met een uitgebreide onderzoeksverantwoording in hoofdstuk 4.

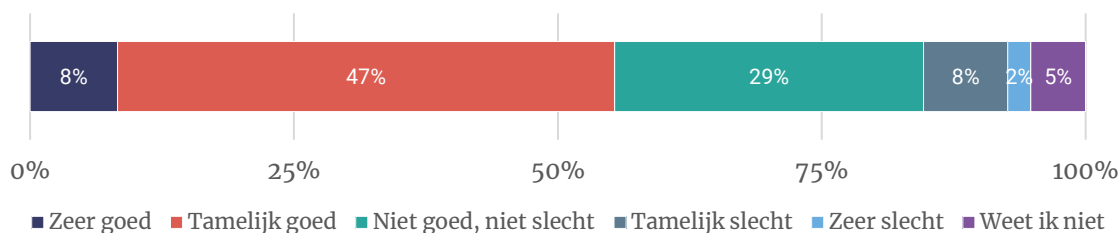

2 Nederlandse economie

2.1 Meerderheid Nederlanders content met economie

Acht procent van de Nederlanders is zeer goed te spreken over de huidige Nederlandse economie (Figuur 1). Daarnaast vindt 47 procent de economie goed. Een op de tien Nederlanders (10%) ervaart de huidige situatie als (zeer) slecht.

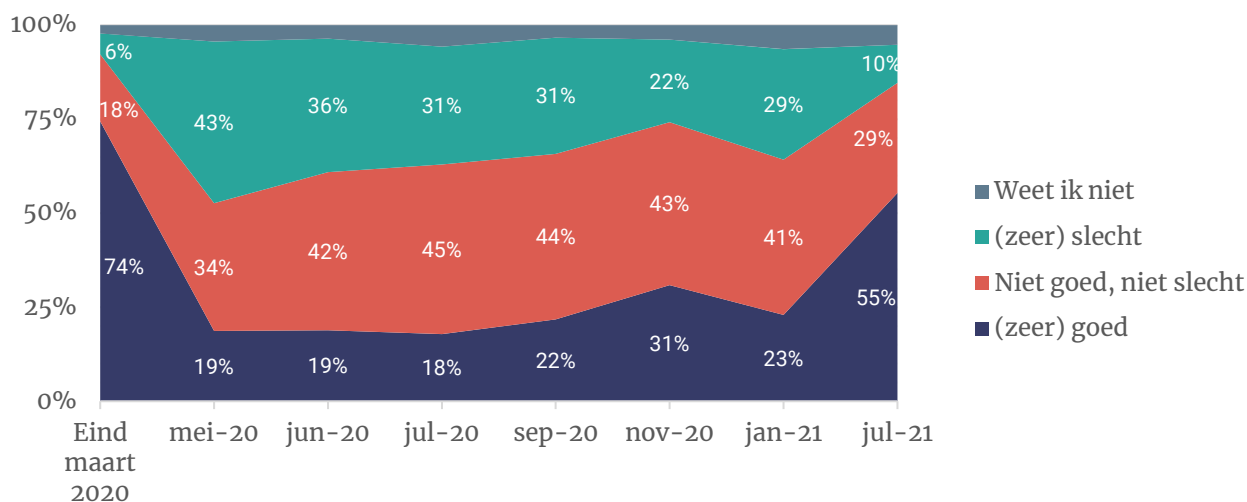
Figuur 1 – Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen? (n=1.120)

Nederlanders vaker positief dan begin 2021

De tevredenheid over de economie is ten opzichte van januari behoorlijk toegenomen (Figuur 2). Destijds was 23 procent tevreden over de Nederlandse economie, inmiddels is dat 55 procent. Dit is het hoogste percentage sinds het begin van de coronacrisis. De groep die minder te spreken is over de Nederlandse economie daalde van 29 naar 10 procent. Sinds het begin van de coronacrisis in Nederland (maart 2020) werden Nederlanders mondjesmaat steeds positiever over de economie. Tussen november 2020 en januari 2021 viel dat iets terug met de tweede lockdown.

Figuur 2 – Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen? (ontwikkeling sinds begin coronacrisis)

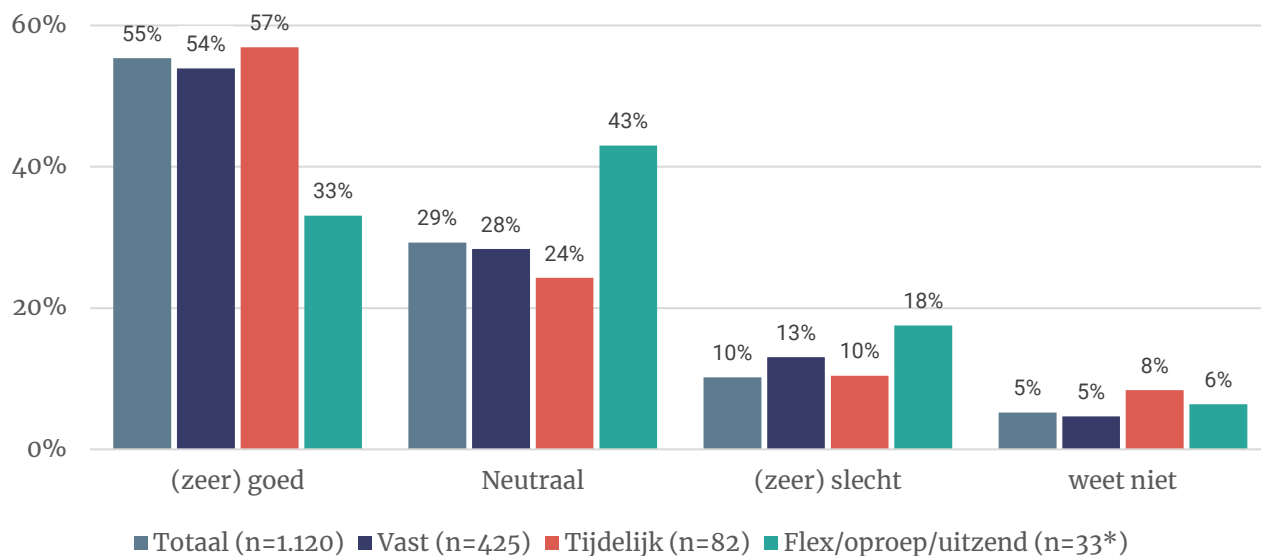
N.B. Eind maart 2020 was de vraagstelling ‘Als u kijkt naar de afgelopen 12 maanden, hoe zou u dan de Nederlandse economie beoordelen?’

Flexwerkers minder vaak tevreden over economie

Het oordeel over de Nederlandse economie hangt ook af van het dienstverband dat men heeft (Figuur 3). Nederlanders met een flexibel contract zijn minder vaak tevreden over de Nederlandse economie dan de gemiddelde Nederlander. Ze lijken vooral vaker neutraal te zijn, maar dit verband is niet significant en hoogstens indicatief.

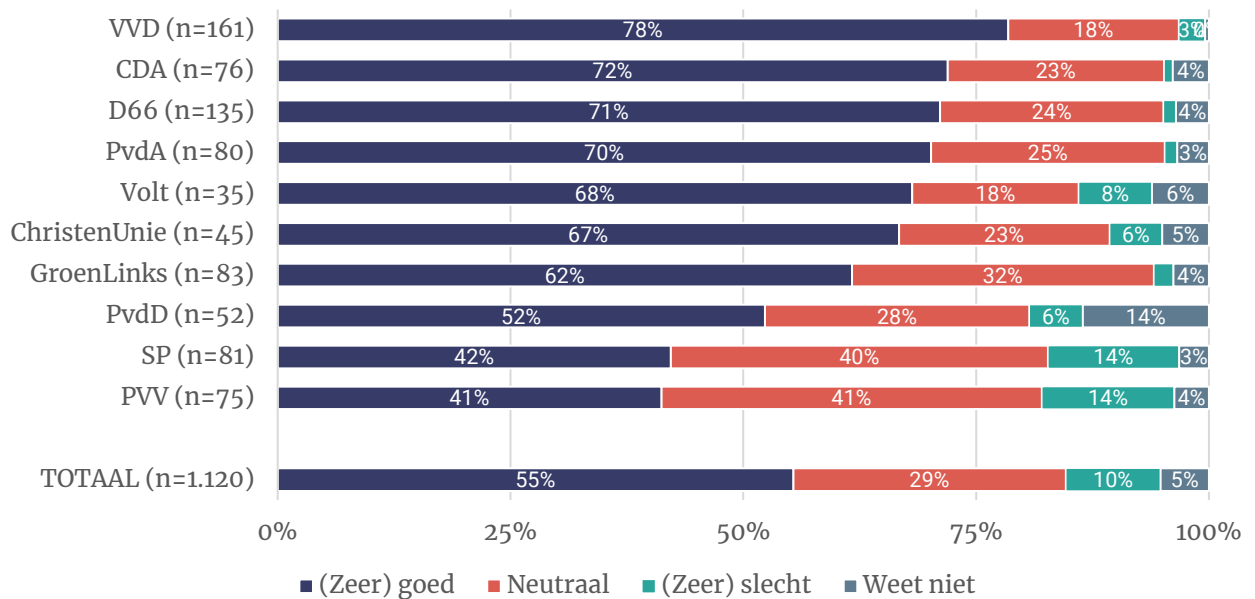
Figuur 3 – Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen? (uitgesplitst naar dienstverband)

* Indicatieve uitkomsten (n < 50)

Ook de politieke voorkeur is van invloed op het oordeel over de economie (Figuur 4). Van de VVD-stemmers is ruim driekwart tevreden met de huidige economische situatie. Ongeveer zeven op de tien kiezers van CDA, D66 en PvdA beoordelen de huidige economie als (zeer) goed. SP'ers (42% tevreden) en PVV'ers (41%) zijn hierover het minst te spreken. Zij antwoorden significant minder vaak '(zeer) goed' dan VVD'ers en D66-stemmers.

Figuur 4 – Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen? (uitgesplitst naar stemgedrag Tweede Kamerverkiezingen 2021*)

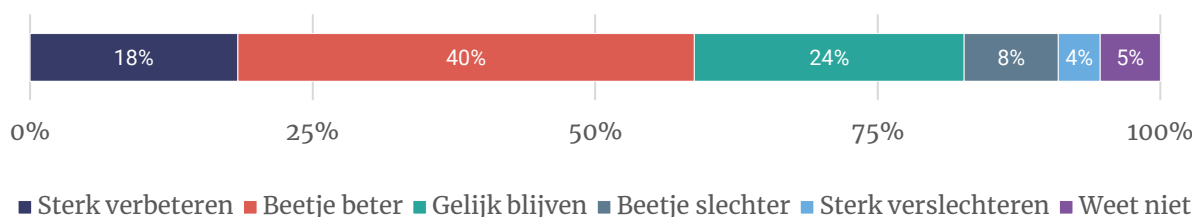
* Niet alle partijen zijn weergegeven in verband met te kleine steekproefaantallen (n < 30).

Gevaccineerden zijn positiever over de Nederlandse economie dan niet-gevaccineerden. Deels hangt dat samen met leeftijd: de groep met vaccinatie is gemiddeld ouder en ouderen zijn positiever over de Nederlandse economie dan jongere Nederlanders. Van de van 18- tot 49-jarigen vindt 12 tot 15 procent de economie slecht. Onder oudere Nederlanders is dat minder (4 à 5%). Verder zijn middelbaar opgeleiden minder tevreden over de economie dan lager en hoger opgeleiden.

2.2 Ruim de helft verwacht economisch herstel

Over het eerste kwartaal van 2021 berekende het CBS economische krimp van 0,5 procent. Voor de komende 12 maanden verwacht 58 procent van de Nederlanders een verbetering van de economie (Figuur 5). Een vijfde (18%) verwacht een sterke verbetering en 40 procent denkt dat het een beetje beter zal gaan. Een minderheid van 12 procent voorziet een economische verslechtering.

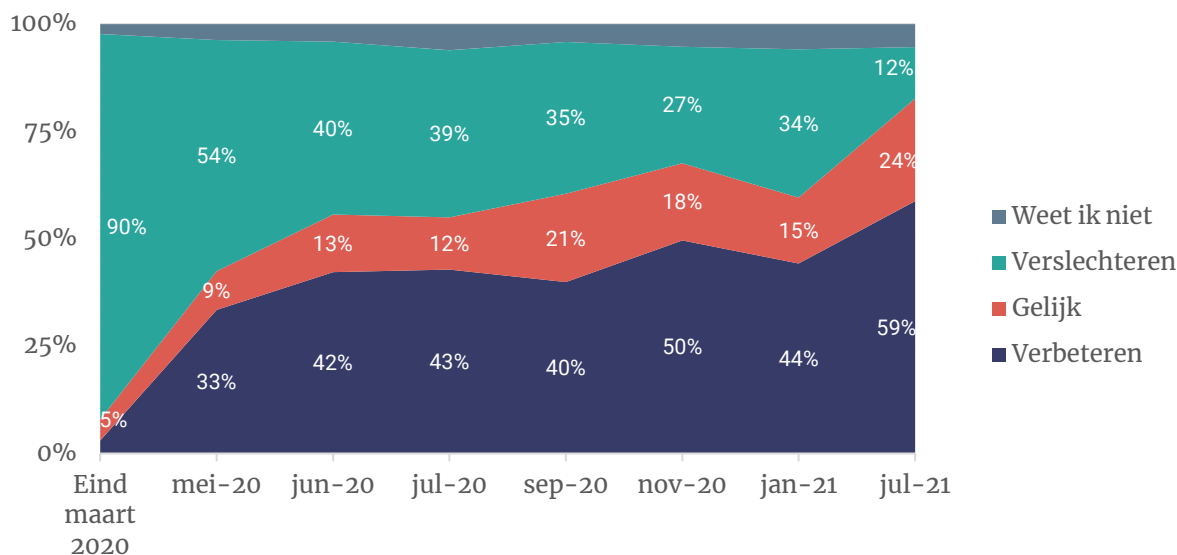
Figuur 5 – Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden zal ontwikkelen? (n = 1.120)

Optimisme over economische toekomst sterk toegenomen in vergelijking met januari

Per saldo is men beter te spreken over de toekomst van de economie dan in januari van dit jaar (Figuur 6). Destijds voorzag 34 procent een verslechtering en 44 procent een verbetering in de komende 12 maanden (positief saldo van 10%). Inmiddels is dat saldo sterk gestegen naar 47 procent: 59 procent verwacht verbetering en 12 procent verslechtering. Het openen van verschillende sectoren (zie ook Tabel 1) en de toegenomen vaccinatiegraad hebben hier mogelijk mee te maken.

Figuur 6 – Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden zal ontwikkelen? (ontwikkeling sinds begin coronacrisis)

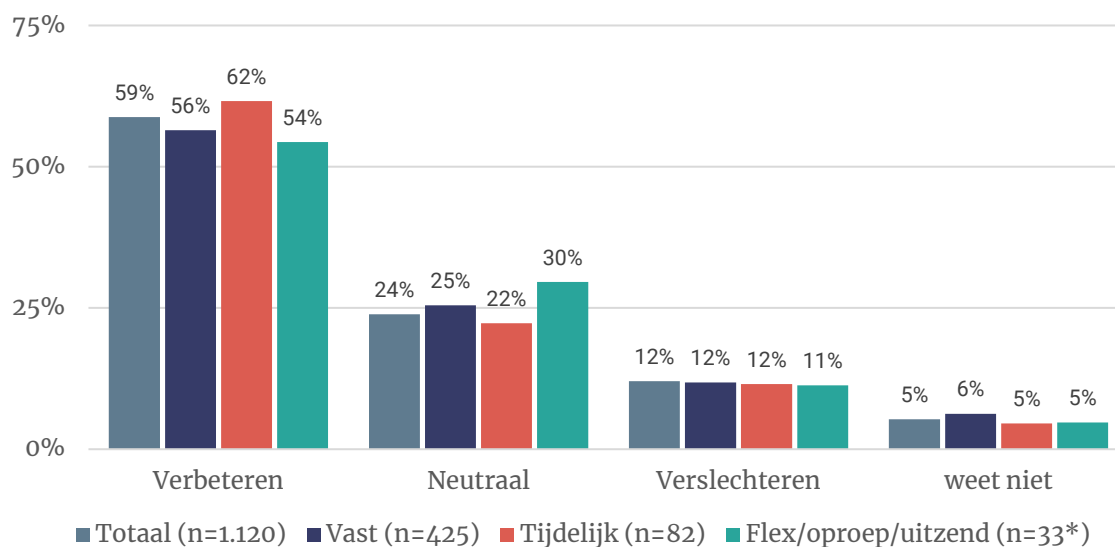
De bereidheid je te laten vaccineren hangt sterk samen met het beeld van de Nederlandse economie. Van de Nederlanders die ten minste eenmaal zijn gevaccineerd verwacht 66 procent dat de economie zal verbeteren, onder de niet-gevaccineerde Nederlanders is dat slechts 30 procent. Dit geldt met name voor degenen die niet gevaccineerd willen worden.

Contractsituatie niet van invloed op economische verwachtingen

De economische verwachtingen verschillen niet aantoonbaar per contractsituatie (Figuur 7). In eerdere peilingen waren flexwerkers en oproepkrachten nog minder positief over de economische toekomst dan mensen met een tijdelijk contact.

Figuur 7 – Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden zal ontwikkelen? (uitgesplitst naar contractsituatie)

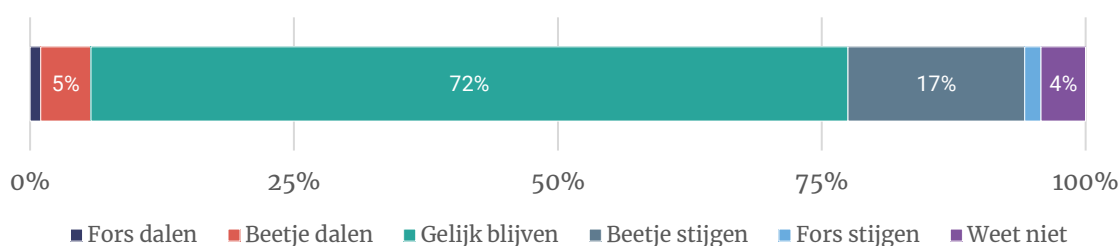
* Indicatieve uitkomsten.

3 Verwachtingen eigen situatie

3.1 Driekwart verwacht stabiele financiële situatie

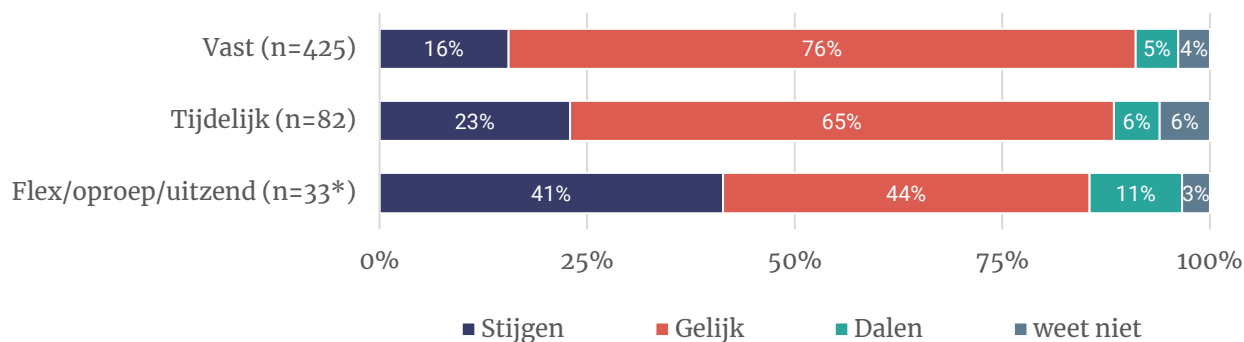
Driekwart (72%) van de Nederlanders in loondienst verwacht in de komende zes maanden geen verandering van inkomsten of omzet door de corona-epidemie (Figuur 8). Een op de vijf (17%) Nederlanders verwacht een kleine stijging van omzet of inkomsten. Zes procent voorziet een daling.

Figuur 8 – En wat zijn uw verwachtingen voor de komende 6 maanden? Verwacht u verandering van inkomsten of omzet door de corona-epidemie? (gesteld aan mensen in loondienst; n=556)

Uit cijfers van het CBS blijkt dat in april 2020 vooral banen van oproep- en uitzendkrachten verdwenen. Nu men ook vaker economisch herstel verwacht (zie 0), voorzien vooral flexwerkers en oproepkrachten een stijging van hun inkomen. Van deze groep denkt een groter deel (41%) dan gemiddeld dat hun inkomen in de komende zes maanden zal stijgen (Figuur 9).

Figuur 9 – En wat zijn uw verwachtingen voor de komende 6 maanden? Verwacht u verandering van inkomsten of omzet door de corona-epidemie? (uitgesplitst naar type contract)

* Indicatieve uitkomsten.

Effecten coronacrisis op financiële situatie en verwachtingen

Aan het einde van het vragenblok konden Nederlanders in loondienst in eigen worden toelichten welk effect de coronacrisis heeft op hun eigen situatie en verwachtingen. Verreweg de meesten van hen geven aan dat de coronacrisis niet of nauwelijks invloed heeft op de financiële situatie. Ook noemt men veel dat men minder heeft uitgegeven. Een aantal mensen noemt dat er minder werk was of dat ze geen werk meer hadden vanwege corona. Hieronder staan enkele toelichtingen gecategoriseerd die een beeld geven van de antwoorden.

Situatie is niet of nauwelijks gewijzigd

- *“Ik heb persoonlijk weinig hinder ondervonden van de corona crisis. Ik hoop dat het zo blijft.”*
- *“Geen wijziging geweest en ik werk op kantoor voor zorg organisatie en gedeeltelijk in thuiszorg dus ik heb al die tijd gewoon gewerkt en loon ontvangen.”*
- *“Geen invloed gehad. Heb al die tijd fulltime (thuis) kunnen werken.”*
- *“Geen enkel effect op mijn financiële situatie en zal ook niet wijzigen. Ik ben werkzaam in de zorg en daar zal op dit gebied niks veranderen.”*

Negatief effect corona op werk

- *“Ik ben 5 maanden werkloos geweest.”*
- *“Door corona ziek geworden, daardoor minder inkomen.”*
- *“Door sluiting horeca minder inkomen.”*
- *“Ik ben iets minder gaan verdienen doordat een bijbaantje wegviel. Dit is intussen weer ten goede gekeerd.”*
- *“Ik heb me geheel moeten omscholen door de lockdowns om te voorkomen dat ik een uitkering moest aanvragen.”*

Minder uitgaven

- *“Mijn inkomen is stabiel. Tijdens de lockdown heb ik meer kunnen sparen. Na de lockdown heb ik meer geld uitgegeven aan tripjes.”*
- *“Het heeft enigszins mij de gelegenheid gegeven te sparen waardoor ik een huis heb kunnen kopen.”*
- *“Financieel gezien zijn mijn inkomsten gelijk gebleven en mijn uitgaven fors gedaald (want minder mogelijkheden om geld uit te geven aan uit eten, vakantie, weekendjes/dagjes weg, bios, minder noodzaak nieuwe kleren etc.). Ik realiseer me dat ik hier veel geluk mee heb.”*

Prijzen stijgen

- *“Alles is duurder geworden. Boodschappen, benzine.”*
- *“Er is inflatie en geen loonstijging. Vind het zeer zorgwekkend. Alles wordt duurder, maar salaris stijgt niet mee. Kortom: koopkracht wordt minder.”*
- *“Financieel niet veel veranderd, maar merk wel dat alle eerste levensbehoeften duurder worden. Het wordt dus weer op de uitgaves letten en minder financiële ruimte voor ontspanning.”*

4 Verantwoording

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.129 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het grootste deel hiervan (n=1.988) is afkomstig uit het I&O Research Panel en 141 respondenten vulden de vragenlijst in via het panel van PanelClix. Niet alle vragen die in dit rapport worden gepresenteerd zijn aan alle 2.129 Nederlanders gesteld. Bij iedere tabel of figuur wordt de steekproefbasis vermeld.

Het onderzoek vond plaats van vrijdag 9 juli tot maandag 12 juli 2021. In het rapport wordt vergeleken met eerdere peilingen van eind maart, mei, juni, juli, september en november 2020 en januari 2021. Hieraan deden telkens tussen de 2.053 en 3.338 Nederlanders mee.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 (voor de metingen van voor maart 2021 is gewogen op stemgedrag Tweede Kamerverkiezingen 2017). De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. De vragen over economie werden door 1.120 Nederlanders ingevuld. Bij een steekproef van n=1.120 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,9 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2020). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252: 2019 Annex A-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

